

Een hovenier over de lol en frustratie van tuinieren

Sinds hij van zijn boeken kan leven, gebruikt hovenier Gerbrand Bakker zijn grond- en plantenkennis vooral op zijn 2000 m² aarde in de Duitse Eifel, een tuin vol verrassingen. Een schrijver/hovenier over de lol en frustratie van tuinieren en het snelgroeende probleem van leem.

Auteur: Suzanne de Boer

Gerbrand Bakker woont afwisselend in zijn appartement in Amsterdam en in zijn huis in de Eifel. De achterkant van het huis is een berg; daar zijn geen ramen. Aan de voorkant, zijkant en achterkant ligt de tuin. De wens om in de tuin bij dat huis te zijn, wordt bijna vervuld; morgen stapt hij weer in de trein die kant op. 'Als ik in Amsterdam ben, kan ik niet wachten weer aan de slag te gaan. Het verlangen is zo groot. En ook de frustratie. Want met zo'n tuin op afstand ben je er vaker niet dan wel. En hoe moet het dan met die planten? Ik probeer rozen, maar dat is een ramp. Zo heb ik een klimroos en het lijkt wel of die mij verkeerd verkocht is, want hij klimt niet. Vlak voor ik tien dagen geleden uit Duitsland vertrok, had ik hem zover dat hij toch een beetje omhoogging en zat hij barstensvol knoppen. Er ging er zelfs al eentje bloeien. Je zult zien dat als ik er straks kom, het mooie alweer voorbij is. Ik ben ook weleens kwaad op die tuin. Maar eigenlijk ben ik dan kwaad op mezelf, omdat ik weer zo nodig weg moest. En uitgerekend gemist heb waar ik zo'n zin in had.'

'Ik ben geen natuurmens, ik ben een hovenier. Ik wil juist de natuur beteugelen.'

Zwitsers zakmes

Onlangs verscheen Gerbrands bundel columns *Rotgrond bestaat niet*. Bij die titel plaatst hij een kanttekening: 'Ik dacht altijd dat de klei die we hier hebben de zwaarste grond was om iets op te laten groeien, te verbouwen. Maar in de Eifel heb ik leem en dat komt heel aardig in de buurt; dat is erg! Er zijn maar weinig planten die er goed op gedijen, en de planten die het doen, groeien veel te hard. Die grond is gewoon te vruchtbaar. Sommige planten worden twee keer zo hoog als de bedoeling is. En dan vallen ze om; dat ziet er niet uit. Dat gebeurt in mijn tuin met salvia. Nou maak ik daar wel een hekje omheen. Ik heb een stuk bos achter mijn huis, waar ik takken uit haal. Die schil ik met een Zwitsers zakmes, boor er een gaatje in en verbind ze tot een hekje. De takken van de hazelaar van de overbuurman zijn ook ideaal; mooi recht. Dan ziet het er toch nog een beetje uit. En ik geef

niet zomaar op, dus heb ik laatst acht mooie compacte salviaatjes geplant. Ik ben benieuwd hoe ik ze straks aantref.'

Scheve tuin

Toen Gerbrand het huis tegen de berg kocht, was de tuin niets. 'Het huis heb ik ook wel veranderd, maar dat had meer met smaak te maken. Die tuin bood het ware werk. Vóór mij waren huis en tuin van drie echtparen geweest die er tijdens hun vakanties verbleven. Er had ook een schroothandelaar gezeten. Veel liefde voor de tuin hadden die niet, dus toen ik buiten begon, moest ik de grond meter voor meter op de natuur heroveren. En op de vorige bewoners, want naast onkruid, bramenstruiken en brandnetels spitte ik ook koplampen op, een bumper en meer van die verrassende zaken. Ik vind dat wel leuk; je gaat toch kijken wat iets precies is, waar het vandaan komt, of je het nog ergens voor kunt gebruiken.'

Dat snoeien, spitten en graven was nog helemaal niet makkelijk, omdat de Eifel-tuin schuin afloopt. Flink schuin, onder een steile helling. 'Ik had al snel door dat ik terrassen moest gaan aanleggen. Dat was al heerlijk, want die gaven vorm aan de tuin. Het was een enorme klus, en er mislukte ook weleens iets; dan stortte er bijvoorbeeld een muur in. Maar goed, uiteindelijk is het gelukt. Die vakken geven overzicht. En ik denk ook dat grond en planten beter op hun plek blijven. Het kan hier behoorlijk regenen en je wilt niet dat alles dan zo de berg af spoelt.'

Nu regent het best weleens in de Eifel, maar niet als je dat water nodig hebt. 'In mei, juni en juli is het hier zo droog. Ik heb dat huis nu ruim vijf jaar, maar de laatste drie voorjaren waren rampzalig: er viel geen druppel. En als je er dan niet bent, kun je je planten ook geen water geven. Om die reden heb ik de moestuin opgegeven. Ik vind het geweldig, een moestuin, maar als je in juni weg bent, is alles alweer dood als je terugkomt. Nu heb ik een stuk vol gezet met rode en zwarte bessen en kruisbessen. Daar kan ik jam van maken. En als ik er straks weer ben, blijf ik een maand of twee. De eerste de beste dag zet ik er snijbiet in; die maak ik dan tot het oogsten mee. Dat is tenminste iets.

En ik heb ook nog wat fruitbomen: een appel, een pruim, een zure kers, een mirabel, waar de kleindochter van mijn buurman Klaus dol op is, en ik heb onlangs een leipeer aan roestig betondraad langs het huis gebonden. Mijn oudste peer is wel tien meter hoog; daar kan ik helaas niet bij. Die peren zijn voor de vogels.

Hongaarse eik

Hoewel Gerbrand het ontwerpen, het pielen en leuk tekenen op papier tijdens zijn opleiding tot hovenier geweldig vond, is hij in zijn eigen tuin zonder ontwerp begonnen. 'Zien hoe zo'n ontwerp in het echt wordt, dat is fascinerend. In mijn eigen tuin wist ik alleen nog veel te weinig van het klimaat om een gedegen ontwerp en beplantingsplan te maken. Inmiddels weet ik dat dat plekje in de Eifel nog wel wat meer eigenaardigheden heeft: het kan er zomaar anderhalve maand vriezen, en dan rustig -20. Je moet dus oersterke planten hebben die zowel kou als droogte én leemgrond kunnen hebben. Ach, je moet het doen met wat je hebt. Dat is ook wel weer een uitdaging. Het houdt je lekker bezig.'

Het gevolg van zonder ontwerp beginnen is ook dat de tuin voortdurend verandert. 'Dat vind ik eigenlijk wel leuk. Zo kreeg ik een rododendron van iemand. Die deed het prima, had mooi gebloeid, maar ineens dacht ik: nee, nee, die rododendron staat daar helemaal verkeerd. Die moet ergens anders. Toen heb ik hem midden in het seizoen verplaatst. Vlak voor mijn vertrek laatst heb ik hem nog drie keer water gegeven en nu ben ik heel benieuwd hoe ik hem aantref. Dat kan zomaar goed gaan. Vaak denken mensen bij de presentatie van een ontwerp: straks is die tuin klaar en dan ben ik dood. Maar dat is helemaal niet waar. Sommige planten groeien zo snel, dat je na twee jaar al denkt dat die tuin er al een tijdje ligt. Zo hard als dat groen kan gaan. Zelfs sommige bomen schieten de lucht in. Die kunnen in een mum van tijd enorm groot worden en heel veel schaduw geven. Midden in mijn tuin staat een eik. Toen ik er kwam, stond die er al veertig jaar. Mensen zeiden dat ik hem om moest zagen, want hij was zo groot. Dat heb ik niet gedaan. En nu ik ontdekt heb dat het een Hongaarse eik is, een *Quercus frainetto*,

A photograph of a man with a grey beard and short hair, wearing a light blue t-shirt and dark blue jeans, standing in front of a brick building. He has his hands in his pockets and is looking towards the camera. The building has large windows with dark frames. In the foreground, there are several tall, green plants with large, heart-shaped leaves and clusters of pink and white flowers. The scene is lit with a soft, blue-tinted light, suggesting dusk or dawn.

Gerbrand Bakker houdt de natuur graag buiten de perken

mag hij nooit meer weg. Het kan daar in de zomer zo heet zijn, dat ik die schaduw prima kan gebruiken. En je zit onder lover veel beter dan onder een parasol; het ritselt en ruist en scheelt al gauw een paar graden.'

'Mijn oudste peer is wel tien meter hoog; daar kan ik helaas niet bij. Die peren zijn voor de vogels'

Vakwerk

Gerbrand houdt van vakbeplanting. 'Ik vind het ook heel mooi als gemeentes dat in plantsoenen doen. Van die grote vakken met veel van hetzelfde bij elkaar. Ik hou van lijnen; dat geeft een rustig beeld. Dus probeerde ik ook een vak te maken en zette een stuk of dertig lavendels bij elkaar. Maar ook die werden dankzij de leem veel te hoog. Ze vielen om en dat ergerde me mateloos. Ik vond lavendels prompt irritante planten.'

Je kunt de natuur niet dwingen, maar diezelfde natuur bedwingen kan wel. Gerbrand is duidelijk: 'Een tuin is een stuk grond dat je naar je hand zet. Daar moet de natuur buiten blijven. Te beginnen met zevenblad. Dat spul verspreidt zich natuurlijk enorm. Ik steek het weg en probeer het te ontmoedigen door er wat planten tussen te zetten, een chocoladekleurige wederik, *Lysimachia ciliata* 'Firecracker', en een *Helianthus* die ik ergens uit een veld heb gepikt. Het zijn beide planten die ook van flink vermeerderen weten, dus misschien concurreren ze het zevenblad wel weg.'

Gerbrand houdt ook van hekken. 'Dan is het duidelijk: tot hier doe ik het, daarbuiten heb ik er niets mee te maken. Zolang het in de berm staat en niet van mij is, vind ik het leuk. Maar zaailingen die van buiten de tuin komen, mogen niet blijven. Ik ben geen natuurmens, ik ben een hovenier. Ik wil juist de natuur beteugelen. Zelfs in de natuur zelf zie ik het graag netjes. In Wales, in Norwich, was ik drie dagen naar een schrijversseminar. Daar gingen we op een ochtend met een boot de Broads op. Dat is een oud veengebied waar hele stukken zijn afgegraven. Er zijn veel meertjes en er is veel riet. Een beetje vergelijkbaar met Waterland, hier achter Amsterdam. Met dezelfde vogels. En dan vaar je daar doorheen en is iedereen enthousiast, maar

dat vind ik dus rommelig. Ik ben veel meer van laag en weids, zoals op Mount Snowdon, die ik ook in die dagen beklom. En ik liep op Anglesey bij Holyhead, de plek waar je naar Ierland vaart, over een kustpad naar een vuurtoren. Heen en terug was dat twintig kilometer. Langs het pad en zo ver ik kon kijken zag ik lage hei en kort gras; er liepen schapen en een paar paarden – vandaar die lage hei en dat korte gras. Dat vond ik prachtig. Ja, als de natuur zich aan een paar regels houdt, ben ik er erg voor.'

Nieuwe burens

De natuur buiten de perken houden, daar weten ze in Duitsland wel raad mee. 'De tuinen zijn er heel netjes, bijna streng. De mensen betegelen heel veel, met een soort betonnen voegspul dat never ever een onkruidje doorlaat. Als mijn buurman Klaus weer met lede ogen heeft aangezien hoe ik een halve ochtend mijn terras onkruidvrij gemaakt heb, raadt hij me dat spul steeds weer aan. Dan leg ik hem uit dat dit is wat ik wil. Ik vind het heerlijk om op mijn knietjes te zitten en dat terras weer mooi schoon te maken. Ik hou ook wel van een taak. Een taak is fijn en duidelijk en uiteindelijk klaar. Ik vertel hem dat het leuk is zo bezig te zijn, strijd te leveren – en te winnen. Dat er lastige dingen zijn in een tuin en mooie dingen. Natuurlijk is het verlangen, zwoegen en afzien: altijd als ik er ben, moet er weer van alles gebeuren. Maar dat is ook het mooie van een tuin; je hoeft je nooit te vervelen. En je hoeft ook niet bang te zijn dat iets mislukt. Daar leer je weer van en dan doe je het de volgende keer anders. Je moet ook niet bang zijn om te snoeien, om in te grijpen; alles komt terug. En die ene keer dat het toch goed misgaat, nou ja, dat is dan maar zo. Ik denk ook niet te veel na, ben veel meer een doener. Al snoei ik rozen tegenwoordig wel pas eind mei, omdat we in april en begin mei vaak nog een paar geniepige nachten met vorst tot -8 hebben gehad.'

Gerbrand richt wel wat aan, daar in de Eifel. 'Eerst was ik natuurlijk "die Hollander", "die schrijver" die daar plotseling kwam wonen. Maar mijn opgeruimde burens beginnen nu ook een beetje belangstelling voor tuinieren te krijgen. Bij buurman Klaus staan nu ineens een aantal pluimhortensia's. Die kende hij niet en zag hij bij mij. Toen dacht hij: o, die bloeien mooi en lang en ze vriezen niet kapot. Dat vind ik dan wel heel leuk, te zien dat hij er toch mee bezig is. Andere dorpingen rijden soms stapvoets voorbij, en laatst bij een feestje complimenteerde iemand mij met mijn tuin: die was toch wel heel mooi geworden.'

Meer lezen

Gerbrand Bakker werd in 2006 als schrijver bekend met zijn roman *Boven is het stil*, die werd vertaald en verfilmd. *Rotgrond bestaat niet* is zijn nieuwste boek. Gerbrand volgen kan op gerbrandbakker.wordpress.com.

Het boek *Rotgrond bestaat niet* van Gerbrand Bakker

Gerbrand steekt mensen aan, maakt ze enthousiast. 'Misschien is dat wel de grootste taak van een hovenier: mensen het plezier voor tuinieren bijbrengen. Want tuinieren is gewoon leuk.'

Be social

Scan of ga naar:

www.vakbladdehovenier.nl/article/26743/gerbrandbakker-houdt-de-natuur-graag-buiten-de-perken